

МІСЦЕ БАНКІВ У ФОРМУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

ROLE OF BANKS IN THE FORMATION OF THE INVESTMENT POTENTIAL OF THE REGION

В статті визначено особливості діяльності банків в регіонах, розкрито регіональну політику розвитку банків та основні принципи, цілі та напрями регіонального розвитку банків. Проаналізовано напрями ефективної участі банків у формуванні інвестиційного потенціалу регіону. Досліджено послідовний розвиток регіонально орієнтованої банківської системи. Обґрунтовано роль банків у розвитку економіки регіону.

This article specify the main aspects of bank's activity in the regions and defines regional policy of the banks and its basic principles, goals and directions of regional development.

This article also analyze the main directions of effective involvement of banks in investment capacity building of region; The article investigates the gradual development of regionally oriented banking system and shows the role of banks in advancement of region.

Ключові слова: фінансові ресурси, інвестиційний потенціал, державне регулювання, фінансова система.

Key words: regional financial resources, investment potential, financial support, financial system, domestic economy.

Постановка проблеми. Банки концентрують значні грошові кошти, забезпечують їх міжгалузевий і міжрегіональний перерозподіл, обслуговують інвестиційні потреби регіонів країни. За сукупністю чинників саме банки є важливою інституційною складовою розвитку економіки регіону, а забезпечення транспарентності та ефективності банківської діяльності належить до одного з найважливіших завдань держави в цілому і органів регіонального управління зокрема. В умовах глобалізації фінансових ринків, поглиблення міжнародних зв'язків України в світовому економічному просторі, посилення конкуренції потребують сучасних наукових рішень питання участі банків у формуванні та

реалізації інвестиційного потенціалу регіону.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми участі банків у формуванні інвестиційного потенціалу досліджують вітчизняні і зарубіжні науковці. Теоретичні та методологічні аспекти вказаного дослідження знайшли відображення у працях вітчизняних учених А. Асаула, М. Бутко, С. Буткевича, Ф. Гайдуцького, Б. Луціва, Л. Мамуль, О. Мельника, В. Боронос, В. Григоренко, Г. Возняк, В. Кравченко, С. Зенченко, К. Черкашиної. Вказані питання досліджували зарубіжні науковці О. Андраш, Ф. Бандурін, В. Бочаров, С. Донцов, В. Косов, В. Клісторіна, Д. Коробков, В. Мамонова, Н. Сабітова, Н. Сичов, В. Свірський, Е. Ісаєв, С.

Ольга Нагорна
к.е.н., доцент
Юрій

Василишен
к.е.н., старший
викладач,
кафедра
інвестиційної
діяльності
ДВНЗ «Київський
національний
економічний
університет
імені Вадима
Гетьмана»

Olga Nagorna
PhD, Associate
Professor

Yuriy Vasylyshen,
PhD,
Senior Lecturer,
SHEI «Kyiv
National
Economic
University named
after Vadym
Hetman»

БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ

Шумська, Т. Чернявська, Д. Епштайн, С. Естрін, К. Мейер, Д. Сандер та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Актуальним вбачається дослідження місця банків як інституційної складової регіональної економіки та аналіз їх участі у формуванні інвестиційного потенціалу регіону.

Метою дослідження є аналіз ролі та місця банків у формуванні інвестиційного потенціалу регіонів.

Виклад основного матеріалу. Банки як інституціональні одиниці, які за допомогою фінансових інструментів опосередковують зв'язок суспільства і економіки, а в масштабах регіону орієнтуються на економічно перспективні, з оптимальним терміном окупності, технологічно конкурентоспроможні проекти в машинобудуванні, нафтовій і газовій галузях, АПК, легкій і харчовій промисловості. Розробка інвестиційних програм за галузевим і територіальним напрямками вимагає певної чіткості і законодавчого закріплення порядку фінансування з встановленням схеми проходження грошових потоків в економічно і соціально значущих проектах.

Банки становлять центральний елемент регіону економіки, в якій циркулюють всі грошові потоки в сфері господарської діяльності суб'єктів регіону. В узагальненому вигляді економічна роль банків у регіонах закладена в їх функціональних зв'язках. З одного боку, фінансове посередництво банків є невід'ємною частиною процесів економічної взаємодії, що виникають між усіма економічними суб'єктами [1;2], а з іншого боку, банки – це основні суб'єкти інвестиційної активності економічної системи, що перерозподіляє ресурси між секторами регіональної економіки.

Зауважимо, що банки в регіонах:

1) сприяють реалізації проектів, спрямованих на соціально-економічний розвиток регіону, оскільки, акумулюючи фінансові ресурси населення, інвестують їх у тому ж регіоні. Цим самим вони роблять значний внесок в економічне зростання і функціонування регіональної економіки [3];

2) реалізуючи регіональні соціально-економічні проекти, сприяють

зменшенню різниці у фінансових доходах регіонів і розбіжностей в економічному, соціальному і географічному аспектах їх розвитку;

3) сприяють забезпеченню більшої зайнятості населення міста, регіону через розвиток малого і середнього бізнесу України;

4) вирішують питання зняття обмежень на кредитування для малих підприємств підвищення забезпеченості регіонів банківськими послугами.

Загалом масштаби діяльності банку визначаються його потенціалом, під яким розуміють сукупність грошових ресурсів, матеріальних і нематеріальних активів, якими він володіє. Банк, акумулюючи тимчасово вільні кошти юридичних осіб і населення, активними операціями формує серйозні впливання в економіку регіону у формі інвестицій, фінансуючи окремі напрями економіки суб'єктів господарювання. Регіональний банківський сектор є невід'ємною складовою регіональної економіки, без якої неможливі функціонування та розвиток реального сектору економіки регіону. Банки, що діють у регіоні, є по-справжньому опорними для цілих територій і формують їх інвестиційний потенціал. Більшість із банків накопили певний досвід роботи, навчившись виживати в кризових умовах. Здійснюючи операції в регіоні, банки добре знають місцеву специфіку, користуються довірою клієнтів і, як правило, можуть розраховувати на підтримку регіональної влади. Здебільшого відносини банків із суб'єктами господарювання регіону мають довгострокову основу. Будучи складовою регіональної економіки, банки зацікавлені у збереженні та розвитку підприємств області, вони найбільш повно враховують інтереси малого і середнього бізнесу, невеликих виробництв, без яких збалансований економічний розвиток регіону просто неможливий. Цей факт незаперечно свідчить про значущість банків як інституційної складової економіки регіону.

Банки є центрами кваліфікованих кадрів, зайнятості населення, зрештою – великими платниками податків для поповнення бюджетів усіх рівнів держави. Таким чином, розвиток бан-

ківської системи в регіонах принципово важливий як з практичної, так із політичної позиції, оскільки саме банківська система є одним із дієвих стабілізаторів соціально-економічного розвитку регіону. Механізм роботи банків передбачає те, що частина коштів, які вони отримують, не використовується одразу, а накопичується, тим самим створюючи резерви коштів. Розмір таких резервів може бути значним і виникає постає питання про їх розміщення, тобто вкладення в активи, які рано чи пізно мають приносити додаткові доходи.

Регіональне представництво будь-якого банку є сполучною ланкою між центральним офісом і регіоном, носієм цінностей і стратегії банку для клієнтів на місцевому рівні. У той час саме таке представництво забезпечує зворотний зв'язок, аналізуючи потреби, інтереси і потенціал наявних та потенційних клієнтів (фізичних та юридичних осіб) для подальшого просування продуктів банку в регіоні.

Враховуючи відмінності між стратегічним баченням керівників центрального офісу та реальними умовами діяльності банку в регіоні, можна стверджувати, що регіональні представництва виконують додаткову функцію гармонізації внутрішнього і зовнішнього середовищ банку. Отже, однією з цілей представництв банку на місцевому рівні є дотримання балансу інтересів банку і регіону, оскільки такий банк стоїть ближче до населення регіону, ніж банк загальнодержавного рівня, а значить може в більшій мірі враховувати інтереси місцевої громади.

Основні принципи, цілі та напрями регіонального розвитку банків мають бути відображені в політиці регіонального розвитку. Відтак, регіональна політика розвитку банків – це система цілей і дій, спрямованих на реалізацію інтересів держави щодо розвитку банківської системи регіонів, внутрішніх інтересів регіонів і стратегічних інтересів банків, яка реалізується за допомогою методів, що враховують економічну, соціальну, історичну, етнічну специфіку територій, а також особливості функціонування банківських установ.

Варто відзначити, що регіональний розвиток банків – це ефективні позитивні зміни банківської системи, спрямовані на підтримку місцевої економіки та формування інвестиційного потенціалу регіону, а також збалансований розвиток територій у межах держави.

На загальнодержавному рівні політика регіонального розвитку банків має забезпечувати таке: дотримання стратегічних інтересів держави у сфері фінансового посередництва у всіх регіонах; вирівнювання регіональних диспропорцій; єдність фінансової системи держави, яка складається з фінансових систем регіонів; сталий розвиток територій; підтримку економічного зростання; нормативне забезпечення і регулювання регіонального розвитку банків [3].

З метою ефективної участі банків у формуванні інвестиційного потенціалу регіону, реалізація політики розвитку банків має включати:

- збір інформації про кількість банків, їх види, фінансовий стан, динаміку розвитку;
- підтримку створення регіональних банків;
- моніторинг банківської системи регіону;
- підтримку конкуренції серед банків;
- розробку рекомендацій стосовно напрямів розвитку банків регіону.

На рівні банку реалізація політики регіонального розвитку має забезпечувати:

- встановлення оптимальних масштабів діяльності в розрізі регіонів;
- визначення пріоритетних регіонів для банку;
- аналіз цільових регіонів.

Вкажемо на головні напрями участі банків в регіональному інвестиційному процесі:

- проведення операцій, пов'язаних із державними інвестиційними ресурсами;
- здійснення інвестицій за рахунок власних коштів;
- інвестиції у складі промислово-фінансових груп і банківських синдикатів;
- інвестиції в межах участі банків у різних формах державно-приватного партнерства;

- залучення іноземних інвестиційних ресурсів.

Реалізація вказаних напрямів і забезпечення активної участі банків у регіональному розвитку в цілому неможливе без активної комплексної роботи за участю безпосередньо банків, територіальних установ Національного банку України і виконавчої влади регіонів України.

У процесі формування інвестиційного потенціалу регіону банки як домінуючі фінансові посередники можуть брати на себе роль лідерів з розвитку регіону, маючи змогу не тільки нарощувати інвестиційний потенціал, а й ефективно реалізовувати його.

Кількість банків у регіоні впливає на формування як економічного потенціалу регіону, так і на його інвестиційний потенціал. Чим вищий буде такий потенціал, тим привабливіший регіон для інвестора за інших рівних обставин.

У контексті цього, варто зупинити увагу на Концепції регіонального розвитку банків України, яка має реалізовуватися у таких напрямках.

1. Аналіз і реформування чинної юридичної бази, а саме – внесення змін до Закону України «Про банки і банківську діяльність» щодо принципів територіальної організації комерційних банків і введення в Закон України «Про банки і банківську діяльність» термінів «місцевий банк», «регіональний банк», «загальнодержавний банк» і опис ознак належності банку до однієї з таких груп.

2. Вивчення потреб окремих регіонів у сфері банківського обслуговування. Розробка регіональних програм розвитку банківського сектору.

3. Проведення досліджень (у тому числі моделювання економічних процесів) для з'ясування науково обґрунтованої кількості банків, які мають діяти в масштабах окремого регіону, оптимальної концентрації філій і відділень, організація маркетингових досліджень.

4. Забезпечення вільної конкуренції та прозорості банківської системи.

5. Стимулювання трансформаційних процесів (укрупнення банків, їх реорганізація та переорієнтація).

6. Формування в населення позитивного ставлення до місцевих банків.

Роль банків у розвитку економіки регіону традиційно оцінюється за рівнем виконання ними основних функцій. Також зміцненню ролі банків у регіональній економіці можуть сприяти:

1) формування регіональних ринків капіталу, адекватних за обсягом, структурою та іншими характеристиками економічному потенціалу та інвестиційним потребам регіону;

2) створення у кожному регіоні оптимальної за кількістю банківської системи, що дозволить раціональніше поєднувати діяльність місцевих банків, філій великих банків з інших регіонів та інших форм кредитних установ;

3) ефективне функціонування регіонального ринку цінних паперів як важливого каналу інвестування в реальний сектор економіки.

Послідовний розвиток регіонально орієнтованої банківської системи можливий за чотирма етапами, які подані в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Розвиток регіонально орієнтованої банківської системи

Етапи розвитку регіональної банківської системи	Характеристика етапу
Перший	Забезпечення виконання банками регіону вимог законодавства України, що стосуються їх діяльності як суб'єктів господарювання: вимоги до капіталу, система економічних нормативів, регулювання ризиків.
Другий	Забезпечення банками регіону власного простого відтворення. Загроза виявляється у відриві банківського і реального секторів економіки.
Третій	Реалізація інвестиційного типу відтворення банківського сектору регіону.
Четвертий	Підвищення рівня соціально-економічного становища регіону. На цьому рівні банки розвиваються досить високими темпами, а ефект їх діяльності позитивно позначається на функціонуванні реального сектору економіки регіону та його соціальної складової.

Джерело: Розроблено автором.

Банки є важливою інституційною складовою економіки регіону. Його інвестиційний потенціал банки формують на основі встановленої регіональної інвестиційної політики, яка спрямована на втілення інвестиційної діяльності банку в регіоні. До того ж вона формується залежно від загальної стратегії розвитку банку, але визначальним у реалізації регіональної інвестиційної політики банку є її відповідність стратегії розвитку регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Геєць В.М. Іноземний капітал у банківській системі України / В. М. Геєць // Дзеркало тижня. – 2011. – № 26. – С. 31-34.
2. Майборода Л. Основні підходи до проведення аналізу розвитку банківського сектору / Л. Майборода // Вісник НБУ. – 2011. – № 1. – С. 49-53.
3. Нагорна О.В., Василюшен Ю.В. Фінансові ресурси регіону як основа формування його інвестиційного потенціалу/О.В. Нагорна, Ю.В. Василюшен//Молодий вчений.-2016.- №6.- С.250-253.

REFERENCES

1. V. Geyets. Foreign capital in the banking system of Ukraine/ V. Geyets. // 2011. – № 26. – С. 31-34.
2. L.Majboroda. Basic approaches to the analysis of banking sector development / L.Majboroda. // 2011. – № 1. – С. 49-53.
3. O. Nagorna, Y. Vasylyshen. The financial resources of region as a base of forming its investment potential / O. Nagorna, Y. Vasylyshen//young scientist -2016.- №6.- С.250-253.

РІЦП